יא: שבעת ימים פרק ראשון יומא

הכל מודים בגבוהה כו'. תימה דאמר בפ"ק דשבת (דף ז:) זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא בתוכו למחלוקת ר"מ ורבנן [א] אומר ר"י דהתם מיירי בחור שהוא ד' על ד' מצפיים לגד הי"ו ולגד הי"ו כלה עד כל שהוא [ב] דאי הוי כל שהוא מכל גד בהא לא הוה אמר ר"מ חוקקים להשלים כדאמר הכא הכל מודים באין ברגליה ג' או אינה גבוהה י' ולא כלום והקשה רבינו שמשון אהא דקאמר התם הזורק ד' אמות בכותל למטה מי' כזורק בארבע למעלה מי' כזורק באויר ופריך למטה מי' כזורק בארץ והא לא נח [ג] וא"ל יותן בדבלה שמינה והדר פריך ומי ס"ד מורי הי"ר כהי"ר דמו לוקמא בחור ומשני בכותל דלית בה חור ממאי מדקתני למעלה מי' כזורק באויר וכ"ת דלית ביה חור אמאי כזורק באויר [ד] וכי תימא דלית ביה ד' על ד' והאמר רב יהודה כו' עד באו למחלוקת ר"מ ורבנן דר"מ סבר חוקקין להשלים והשתא מאי פריך לוקמא בדלית ביה חור וכגון שאין בו ד' על ד' אפילו מבפנים [ה] ותירץ התם חוריס שבכתלים הם רחבים ד' מצפיים כדי להשתמש בהם ומתקנים לגד הי"ר כדי שלא יקמו משם תפלים שבתוכו ולא נהירא לי האי שיעורא דמי לא משכחת לה טובא חורין שגרים מבית ומחוץ ובלא"ה קשיא לן התם לוקמא בכותל דקה שאינה רחבה ואין בו לחוק ד' על ד' ועוד הקשה שם רש"י מאי פריך לוקמא כרבנן דלית להו חוקקין להשלים ותירץ דשתם מתני' היא בפרק הזורק (שם דף ק.) ושתם מתני' ר"מ היא ולי נראה לתרץ כולהו קשייתא דשפיר פריך הש"ס דעל כרחך אי איירי דנח בחור איירי בחור שיש בה ד' מצפיים ובכותל עב שיש לו לחוק והלשלים ואמאי כר"מ דאמר חוקקין להשלים דדומיא דהכי דהזורק למטה מי' כזורק בארץ מיירי נמי שנח בחור ד' ומייב משום דלית ביה ד' מצפיים וכר' מאיר דחוקקין להשלים הרי נח ד' על ד' דאי לא תימא הכי כיון דלית ביה ארבעה על ארבעה אמאי מייב הא לא נח ברשות הרבים אלא במקום פטור: **רבי** מאיר סבר חוקקין **להשלים.** הא דאמר בפ"ק דשבת (דף ז.) בית שאין בתוכו כו' אמאי מטלטלין בתוכו כו' אמאי כגולי עלמא וכיון דאין גבוה י' בשום דוכתא לא אמרינן חוקקין להשלים:

שאין בו בית דירה ר"מ מחייב וחכמים פוטרין. משמע מכאן דבית הכנסת ובית המדרש שאין בו בית דירה אלא בעי מזוזה דמסתמא הילכתא כרבנן והא דאמר פרק הקומץ רבה (מנחות דף לג.) והא דהוה פיתמא דהוה עייל ביה רב הונא לבי מדרשא והוה ליה מזוזה וליכא למימר דהתם מיירי בדליתא ביה בית דירה דא"כ מאי פריך מינה התם לפתמא דהוה עייל ביה רבי לבי מדרשא לא הוה ליה מזוזה ליתיבי דהתיא דרבי לא הוה ביה בית דירה ודרב הונא אתיא ביה בית דירה י"ל דהתם מיירי בפתח הבית שהיה נכנס ויוצא בו לבית המדרש [ז] וכפ' [ח] (הרואה) במסכת ברכות (דף מז.) משמע נמי דהלכתא כמאן דפטר גבי תבי [ט] ורבא דהוו אזלי באורחא וכי מטו לבי דישתא א"ל [י] רבא לאביי ליעול מר א"ל אדעתא דלא א"ל כדי א"ל יותן לין מכבדין בדרכים וכו' עד אין מכבדין אלא בפתח שיש בו מזוזה ס"ד אלא בפתח הראוי למזוזה משמע דפתח בית הכנסת פטור מיהו בירושלמי פ"ג דמגילה משמע דבי מדרשא דר' חנינא ממש הוה ליה מזוזה גבי מזוזה שביתה בשלש העליון הגע עצמך שהיה השער גבוה א"ל ותתא כנגד כתיפותיו בי מדרשא דר' חנינא עביד כן וי"ל דבי מדרשא דר' ודרב הונא ודר' חנינא שלהם היו ולא רבים אלא של עצמם [כ]: בלא נפילת ראש העיגול העליון, שהנכנס אחוץ לכאן ולכאן ואין הבנין כלה מכאן ומכאן למדת השער (שם). **חוקקין להשלים.** הוא"ל וגובה שלשה יש הכשר רוחב פתח, ויראין שבעה העליונים כאילו הן חוקקין מצפיים ונמצאים הרגלים (שם). חוקקין להשלים, דבר שאין בו שיעור ויש שם עוצי ורחב לחקוק ולהשלים לכשיעור, אמרינן כמאן דחקוק דמי (שבת ז:) ורואין אותו כאילו חקוק (עדובין קא:). **דרך ביאתך.** לבית פתח קובע מזוזה, וכשהוא נכנס לביתו רגליה דימיגא עייל ברישא נמצא שהיתמין בכניסה הוא דרך ביאה (חולין קלו.).

מפני שאין עשויין לכבוד, אבל הר הבית והלשכות והעזרות פטורין שאינן חול כמו ביתך אלא הם קדש. תני ר' שערים פטורין מן המזוזה בית התבן בית הבקר בית הצצים בית הארצרות. ורב כהנא מוקים לה כשהנשים רוחצות בהן. ושער המדי ושער שאינו מקורה ושער שאינו גבוה עשרה טפחים הני שבעה הוו. ופרקינן ששה לדברי הכל פטורין שער המדי יש מי שמחייב, דתניא **כיפה** בלשון יון קמרא והוא שער המדי. ר' מאיר מחייב במזוזה וחכמים פוטרין ושוין שאם היה לפתחה דהוה עייל ביה רבי לבי מדרשא שחייבת. **אמר אביי** כולי עלמא אם זז הכיפה גבוה י' באמצעה ואין ברגליה שלשה אי נמי יש ברגליה שלשה ואין באמצעה י' פטורה. **לא נחלקו** אלא בשיש בה גבוהה י' ויש ברגליה ג' ואין בתוכה רוחב ד' ויש בה לחקוק ולהשלימה לארבעה. ר' מאיר **סבר** חוקקין להשלים **ורבנן סברי** אין חוקקין להשלים ופשוטה לא כתבונה אלא מפני שיש חילוף בנוסחאות. פי' הא דאמר רבא ביתך דרך ביאתך וכי עקר אניש דימינה עקר ברישא. כלומר חייב לקבוע המזוזה בצד הימין של פתח שכשיכנס לביתו תהיה לו בימינו. ר"ל **בית הכנסת ובית האשה ובית השותפין חייב** במזוזה **פשיטא כו'.** וכן כל אלו מטמאין בנגעים **פשיטא** וכו'. **ובא אשר לו הבית** למי שמיוחד ביתו לו. פי' מי שאינו מכניס אורחים בתוך ביתו אבל ביתו מיוחד לו ולא לזולתו דכתיב נתיב לא ידעו עיט וגו'. **ואקשינן ובית הכנסת** מיטמא בנגעים ת"ל ובא אשר לו הבית כו'.

בית שער אכסדרה ומרפסת ת"ל בית מה בית מיוחד לדירה [א]יצאו אלו שאין מיוחדין לדירה יכול שאני מרבה אף בית הכסא ובית הבורסקי ובית המרחץ ובית הטבילה ת"ל בית מה בית העשוי לכבוד אף כל העשוי לכבוד [ב]יצאו אלו שאין עשויין לכבוד יכול שאני מרבה אף הר הבית והלשכות והעזרות ת"ל בית מה בית שהוא חול אף כל שהוא חול [ג]יצאו אלו שהן קודש תיובתא תני רב שמואל בר יהודה קמיה דרבא ששה שערים פטורין מן המזוזה בית התבן ובית הבקר ובית הצצים ובית האוצרות ושער המדי [ד]ושער שאינו מקורה ושער שאינו גבוה י' א"ל פתחת בששה וסלקת בשבעה א"ל שער המדי תנאי היא דתניא [ה]כיפה ר"מ מחייב במזוזה וחכמים פוטרים ושוין [ו]שאם יש ברגלה עשרה שחייבת במזוזה אמר אביי דכ"ע גבוהה י' ואין ברגלה ג' ולאו כלום היא א"נ יש ברגלה ג' ואינה גבוהה י' ולאו כלום היא לא נחלקו אלא בגבוהה י' ויש ברגלה ג' ואין ברחבה ד' ויש בה לחוק להשלימה לארבעה [ז]ר"מ סבר חוקקין להשלים ורבנן סברי [ח]אין חוקקין להשלים ת"ר בית הכנסת [ט]ובית האשה [י]ובית השותפין חייבת [כ]במזוזה פשיטא [ל]מהו דתימא ביתך ולא ביתה ביתך ולא בתיהם קמשמע לן ואימא הכי נמי אמר קרא [מ]למען ירבו ימיכם וימי בניכם [נ]הני בעו חיי והני לא בעו חיי [ס]אלא ביתך למה לי כדרבא [ע]דאמר רבא [פ]דרך ביאתך וכי עקר אניש כרעיה דימינא עקר ברישא תניא אידך [צ] בית הכנסת ובית השותפין ובית האשה מטמאין בנגעים פשיטא מהו דתימא [1]ובא אשר לו הבית לו ולא לה לו ולא להן קמ"ל ואימא ה"נ אמר קרא [2]בבית ארץ אחוזתכם אלא לו למה לי [ק]מי שמייחד ביתו לו שאינו רוצה להשאיל כליו ואומר שאין לו הקב"ה מפרסמו בשמפנה את ביתו פרט למשאיל כליו לאחרים ובית הכנסת מי מטמא בנגעים והתניא יכול יהיו בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאין בנגעים ת"ל ובא אשר לו הבית מי שמיוחד לו יצאו אלו שאין מיוחדין לו לא קשיא הא ר"מ הא רבנן דתניא [3]בית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן הכנסת חייב במזוזה ושאין בה בית דירה [ר]ר"מ מחייב וחכמים פוטרין ואיבעית אימא הא והא רבנן ולא קשיא הא [ש]דאית בה בית דירה הא דלית בה בית דירה ואי בעית אימא הא והא דלית בה בית דירה

[א] עיין רש"י. [ב] שבת ז: ק. [עיין רש"י: לג: קפ:]. [ג] מנחות לד. [ע"ש תוס' קלה: ע"ש]. [ד] [תוספתא דנגעים פ"ג ה"ג]. [ה] [ערכין טז.].

[ו]

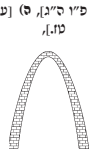

[ז]

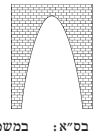

[ח] בס"א: במשמע. [ט] [שלשה שלשלו פ"ל]. [י] [ל"ל וכיון]. [כ] [ל"ל כיון]. [ל] [וע"ע תו' מנחו' ל"ג ע"ל ד"ה וכל]. [מ] בס"א: במשמע. [נ] [שלשה שלשלו פ"ל]. [ס] [ל"ל כיון]. [ע] [ל"ל כיון]. [פ] [ל"ל כיון]. [צ] [וע"ע תו' מנחו' ל"ג ע"ל ד"ה וכל].

גליון הש"ס

גמ' במזוזה **פשיטא.** ע' ברכות כ ע"ב: **שם** מ"ד ביתך. ע' חולין קלה ע"ב: **שם** הני בעו חיי. קדושין לד ע"ל ל"ל דהוו מספיק שלא למעבד נסים אבל לענין שם הפותפים ל"ש כן. דהא באנו לפטור מלד בית דבית כזה אין בו חיוב מזוזה אבל גברי בר חיובי מיהו כיוהיה לו בית מיוחד ומ"ש בית שאולה דפטור ויכול לדור כל ימי חייו בבית שאולה בלא מזוזה ול"ל היה הני בעי חיי דמ"מ שייך אקרקפתא דגברי מצות מזוזה בבית שלו ול"ל ה"ל דילמא בית שותפים פטור דליכא חיוב אלא בבית המיוחד לו ופע"ג: **שם אלא** ביתך ל"ל. ע' מנחות מד ע"ל תד"ה טלית: **שם** ר"מ מחייב וחכמים פוטרים. עי' מ"ר פ' כי תבוא:

מוסף רש"י

כיפה. שער העשוי כמיפה (ערובין יא:). **וחכמים פוטרים.** מפני שלמעלה בעיגול הוא מגר ואינו רחב לרבעה ואין פתח פחותה מד' רוחב (שם). ושוין שאם יש ברגלה עשרה. גובה קודם שיתמלא לענבל, שחייבת במזוזה. דהא יש בה עשרה גובה ברוחב לרבעה ואפילו כל העיגול פחות נשאר שם שיעור פתח כשר (שם). **ואין ברגלה ג' ולאו כלום.** דכל גליר משלשה גובה לרבעה אמיכתא היא ואין שם מפתח זה כלום שיהא רוחב לרבעה (שם). **א"נ יש ברגלה ג'.** ופתח רגליה רוחב ד', **ואינה גבוהה י' ולאו כלום היא.** דכל פחות מי' לא כלום ולא פתח הוא (שם). **לא נחלקו אלא בגבוהה י' ויש ברגלה ג'.** דנעקר מתוכה לרבעה שמיכתא דהכשר פתח לרבעה רוחב וגובה עשרה עם העיגול, **ואין ברחבה ד'.** מעוגל ולמעלה (שם). **ויש בה לחוק.** ולקמוך העיגול ולהרחיב לארבעה

מוסף רש"י

אלרו"ד [אליעזר"ר]. גזוחטרא, מרפסת.

מוסף תוספות

א. [והא] אמרינן [הכא] דלא אמרינן חוקקין להשלים לר"מ אלא ביש ברגליה ג' וגובהה י' וכו', אבל אין ברגליה ג' או שאינה גבוה מי' לא אמרינן, וא"כ היכי אמרינן [התם] חוקקים להשלים לר"מ בחור כל שהוא. תוס' שבת ז: ד"ה והלכה. ב. ולכ"ע הוי חור דה"י, דהא חורי דה"י כרה"י דמי, ולא פליגי אלא לשוויה מקום ד' על ד', דלרבי מאיר חוקקין להשלים והוי כד' על ד'. שם. ג. וכי חזרה נפלה לתוך ארבע אמות, דעל כרחך בשמכה בכותל קופצת לאחוריה. רש"י שבת ז: ד"ה וכל. ד. הא הוה ליה מרשות הרבים לרשות היחיד. שם ד"ה אמתי. ה. דלא אמרי' חוקקין לכ"ע. תוס' שם. ו. שאין אומרים חוקקין להשלים בגובה שאין בו עשרה, לא לחוק למעלה ולא לחוק למטה. ריטב"א. ז. אבל פתח בית המדרש עצמו לא בני מזוזה. תוס' מנחות נב. ד"ה וכל.

רבינו חננאל

וקי"ל כרב כהנא וכי הא מתניתא, אבל בית שער אכסדרה ומרפסת פטורין מפני שאין מיוחדין לדירה, ובית הכסא ובית המרחץ ובית הבורסקי ובית הטבילה פטורין מן המזוזה בית התבן בית הבקר בית הצצים בית הארצרות. ורב כהנא מוקים לה כשהנשים רוחצות בהן. ושער המדי ושער שאינו מקורה ושער שאינו גבוה עשרה טפחים הני שבעה הוו. ופרקינן ששה לדברי הכל פטורין שער המדי יש מי שמחייב, דתניא **כיפה** בלשון יון קמרא והוא שער המדי. ר' מאיר מחייב במזוזה וחכמים פוטרין ושוין שאם היה לפתחה דהוה עייל ביה רבי לבי מדרשא שחייבת. **אמר אביי** כולי עלמא אם זז הכיפה גבוה י' באמצעה ואין ברגליה שלשה אי נמי יש ברגליה שלשה ואין באמצעה י' פטורה. **לא נחלקו** אלא בשיש בה גבוהה י' ויש ברגליה ג' ואין בתוכה רוחב ד' ויש בה לחקוק ולהשלימה לארבעה. ר' מאיר **סבר** חוקקין להשלים **ורבנן סברי** אין חוקקין להשלים ופשוטה לא כתבונה אלא מפני שיש חילוף בנוסחאות. פי' הא דאמר **רבא** ביתך דרך ביאתך וכי עקר אניש דימינה עקר ברישא. כלומר חייב לקבוע המזוזה בצד הימין של פתח שכשיכנס לביתו תהיה לו בימינו. ר"ל **בית הכנסת ובית האשה ובית השותפין חייב** במזוזה **פשיטא כו'.** וכן כל אלו מטמאין בנגעים **פשיטא** וכו'. **ובא אשר לו הבית** למי שמיוחד ביתו לו. פי' מי שאינו מכניס אורחים בתוך ביתו אבל ביתו מיוחד לו ולא לזולתו דכתיב נתיב לא ידעו עיט וגו'. **ואקשינן ובית הכנסת** מיטמא בנגעים ת"ל ובא אשר לו הבית כו'.

תוס' ישנים

יצאו א"ו שהן קדש. **(המשך)** טעמא פטורה לשכת פרכדרין וכו' יהודה מיתוקמא, דאילו לרבנן (מתיינא, דקשה דלר"י) אמאי נריך קרא והא דיהה בעל כרחיה לא שמה דיהה. ולקמן (פרק) [פרישים] דלא כרבי יהודה מיתוקמא. **תיובתא.** דליכא תנא דמתייב בפתח. וא"ש אמאי לא מוקי הכוא מיוצא במתקשטות כדמשני לעיל. וי"ל דא"כ ליפלוג ולימני בדיהה יכול שאני מרבה רפא פתח כו', ועוד דומיא דשערי עירות ומדינות דלא שייך למימר כהו כמתקשטות. ה"ר יוסף. **ששה שערים הם.** תנא ושייר דלמסי הוי מלי למימני (ו)בית הכסא בית המרחץ בית שער אכסדרה ומרפסת דפטירי ממזוזה. **הכל מודים בגבוה עשרה ואין ברגליה שלשה.** פירוש בדוחב ד' (ש) אין ברגליה ג'. וקשה לרבינו מדאמרינן בפ"ק דשבת [ז, ב] זומין דמעני ליה בכותל דלית ביה חור, ממאי מדקתני למעלה מי' טפחים מוכי בחור, ואי אית ביה חור אמאי מוכי בחור כמאי כה מא כחור, וכי תימא דליתי ביה ד' על ד' טפחים והאמר רב יהודה זרק למעלה מעשרה טפחים ולכה ונחה בחור כל שהו בתוכו למחלוקת ר"מ ורבנן וכו', והיכי קאמר ר"מ התם חוקקין בחור כל שהוא והא בעינן הכא לענין חוקקה גופה ג' בדוחב ד' ובגובה י', ועוד קשה לרבינו על הא דקתני התם דפוקה קמא דסוכה (ד, ב) אין אין אמרו חוכין ד' ובגובה ד' לאמר בגבוה עשרה ואין ברגליה ג' ולא כלום ולקמן דלא אמרינן חוקקין להשלים לר"מ אלא ביש ברגליה ג' וגובהה י', ולא אמרינן חוקקין להשלים בגובה שאין בו עשרה, לא לחוק למעלה ולא לחוק למטה. ריטב"א. ז. אבל פתח בית המדרש עצמו לא בני מזוזה. תוס' מנחות נב. ד"ה וכל.

דכרכים. שהוא מקום שווקים ומתקבצים שם ממקומות הרבה והיא עשויה לכל הבא להתפלל ואין לה בעלים מיוחדים: **דכפרים.** כל בעליו ניכרים והרי הוא כבית השותפין: **ואין ירושלים מטמאה בנגעים.** שאין תחלה להם. קסבר לא נתחלקה לשבט יהודה ובנימין אלא כל השבטים שוין בה: **אני לא שמעתי.** קסבר נתחלקה לשבטים: **אלא מקום מקדש בלבד.** שכשקנה דוד את גורן מארונה היבוסי וגבה הכסף מכל שבט ושבט כדאמרינן בספרי [וכשמיטת קדשים [זכמיש קטו:]: **במאי קא מיפלגי.** ר' יהודה ורבנן: **הר הבית והלשכות והעזרות.** לד המזרחי רוחב הר הבית עזרת נשים כולה ועזרת ישראל כולה (ג) י"ל אמה של מקום רגלי בריסת הכהנים להגן מרגלי ישראל ושם המזבח מתחיל משם ולמערב בחלקו של בנימין אלא שבמקום מושב המזבח יוצאה רלועה מחלקו של יהודה ונכנסת לקרן מזרחית דרומית: **חופף.** כאלה המתחבר ממת שאינו משיג תאותו לשון גזיר (ד) (לא יחוף ראשו) (מיר דף מב.): **לושפיזכן.** שהיה אהרון נתון בחלקו: **והאי תנא.** דלקמן סבר לא נתחלקה והיינו תנאי: **עורות קדשים.** של שלמי חגיגה ושמחה שעולי רגלים שוחטין ואוכלין שם: **גולפא.** קנקן של חרס: **ומשפא.** עור בהמה שהוא שוחט ואוכל בבית בעל הבית: **לאחוזה.** גבי נגעים כתיב (ויקרא יד) אשר לי נתן לכם לאחוזה בית אחוזה: **בית אבות.** למשפחות: **ואין לו אחד ואחד.** שלא חלקו אחוזת המשפחה לגברים: **דמשנין מעיקרא.** לתת בית דירה: **פשיטא אירע.** בהכן גדול פסול ביום"כ קודם תמיד של שחר מתנכין אותו לזה המשמש תחתיו בתמיד של שחר שיעשה הוא תמיד של שחר בשמונה בגדים ויהא מחוך לכהונה גדולה קודם שיגיע עבודת יום הכפורים: **כמה מתנכין אותו.** הרי עבודת יום הכפורים שאחר התמיד בארבעה בגדים היא ובמה הוא ניכר שהוא כהן גדול מעולה והיכן יצא מהליוטות שתהא עבודת היום נעשית בכהן גדול: **באבנט.** באותן ד' בגדים עצמן יש היכר לכהונה גדולה שאבנטו של כהן גדול בעבודת יום"כ של בוץ הוא דכתיב" (ויקרא טו) ובאבנט בד יחגור וזה עד עכשיו היה רגיל לעבוד בשל כלאים: **הניחא למ"ד אבנטו של כהן גדול.** של כל ימות השנה היה של כלאים כדכתיב ו' ואת האבנט שש משזר ותכלת: **וזו אבנטו של כהן הדיוט.** שאין חילוק באבנטיהם איכא היכירא ביום הכפורים באבנטו לפי שאבנטו של כהן גדול משתנה ביום הכפורים לחיות של בוץ: **אלא למאן דאמר.** לקמן אבנטו של כהן גדול בכל השנה לא זהו של הדיוט שההדיוט של בוץ נמצאו אבנטיהם שוין ביום הכפורים ומאי היכירא כהונה גדולה איכא להאי: **אמר אביי.** קודם שיתחיל עבודת היום שהוא בבגדים השוין בהדיוט לובש שמונה בגדים ויתפוך במזבח המילון אחד מאיברי התמיד ממולג של בוץ לקירוב עבודה היא שממהר להתעכל מחמת הפיכה זו ועבודה היא לדבר הוגה ומגלה שנתחבר לכהונה גדולה קודם לכן: **בגיגורא.** במזלג: **חייב מיתה.** משום וזר הקרב יומת (במדבר יח) אלמא קרובי יומת עבודה הוי עבודה:

ירושלים לא נתחלקה לשבטים. תימה דבפרק איזהו מקומן (זבחים דף נג.) אמרינן דקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד לפי שלא היה בחלקו של טורף [8] ואי"כ למ"ד לא נתחלקה [9] מאי שנא דשאר מקומות של המזבח היה להם יסוד ומזרחית דרומית לא היה לה יסוד ואין לתרץ דלדידיה היה להם יסוד מכל מקום לדידן דאם כן אל יסוד מזבח העולה מאי עביד ליה דמשמע שיש ליתן אותו במקום שיש לו מכלל דאיכא דוכתא דלא היה לו יסוד וי"ל [1] הכי גמירי שלא לעשות יסוד למזרחית דרומית כדכתיב [דה"א כח] הכל בכתב: **הא דברכים הא דכפרים.** לכאורה תרוייהו כרבנן מוקי להו [2] דאי אידי ואידי כרבי מאיר אם כן היו לתיבעיא אימא קמא אידי ואידי כרבנן מוקי להו והשתא מוקי תרוייהו כר' מאיר הוה ליה למימר ואי בעית אימא אידי ואידי כר"מ ועוד כי פריך לקמן ודכפרים מי מטמא בנגעים והתניא לאחוזה וכו' אימא הכא רבנן היא ומימה לי א"כ פלוגתייהו דרבי מאיר ורבנן בדברכרים ומאי פריך תו מרבי יהודה דאמר אני לא שמעתי אלא מקום מקדש דילמא כר"מ סבירא ליה ועוד קשה לי דעל כרחך תרוייהו פריך דממילתא דת"ק נמי דייק ירושלים דוקא איכא מטמא' הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאים ואם כן כי משני אימא מקום מקודש בלבד משום הכי לא פריך מת"ק מיקשי אלא על כרחך משום הכי לא פריך מת"ק דמלי לשנויי דכרבי מאיר סבירא ליה א"כ דרבי יהודה נמי ליתני הכי מיהו הא לא קשיא דמת"ק ליכא למידק מידי הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאים דדילמא נקט ירושלים אע"ג דלא קדישא כולי האי כמו בתי כנסיות ובתי מדרשות בכמה עניינים וכ"ש בתי כנסיות ומדרשות מיהו הא קשיא ומאי פריך מרבי יהודה וי"ל כיון דלא הוזכרו שום תנאים דפליגי בהא מילתא כי אם רבי מאיר ורבי יהודה מסתמא בר פלוגתא דרבי מאיר הוא ר' יהודה והיינו רבנן דברייתא דלעיל ובר פלוגתיה דרבי יהודה הוא ר"מ: **במאי קא מיפלגי.** בשלמא מעיקרא כי הוה ס"ד דר' יהודה מקום מקדש בלבד הוא קאמר איכא למימר דפליגי בהא ת"ק סבר כל ירושלים אין מטמא בנגעים משום דקדישא לאכילת קדשים קלים ומעשר שני וכיון דמיוחדת לקדשי גבוה לא תשיבא ליה אחוזתכם ורבי יהודה סבר דווקא מקום מקדש שהוא מחנה שכינה לאכילת קדשי קדשים אבל ירושלים מטמאה וכל שכן בתי כנסיות ומדרשות אבל השתא דאמרינן דרבי יהודה אמר אני לא שמעתי אלא מקום מקודש בלבד וכללו זה יש כמו כן בתי כנסיות ומדרשות אם איתא דטעמא דת"ק הוי משום דירושלים קדושה לאכילת קדשים קלים ומעשר שני לא הוי ליה לר' יהודה למימר האי לישנא אלא מקום מקודש כיון דטעמא דת"ק נמי הוי משום דירושלים מקום מקודש היא להכי איצטריך למימר דפליגי במילתא אחריתי: אלא

והא דברכים והא דכפרים ודברכים אין מטמא בנגעים והתניא [6] [1]אחוזתכם אחוזתכם מטמאה בנגעים [8]ואין ירושלים מטמאה בנגעים אמר ר' יהודה אני לא שמעתי אלא מקום מקדש בלבד במאי קא מיפלגי תנא קמא סבר ירושלים [2]לא נתחלקה לשבטים ורבי יהודה סבר ירושלים נתחלקה לשבטים ובפלוגתא דהני תנאי [3]דתניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית הלשכות והעזרות ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל ובית קדשי הקדשים [3]ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין ובה היה מזבח בנוי ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לבלעה בכל יום שנאמר [2]חופף עליו כל היום [7]לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזכן לגבורה שנאמר ובין כתפיו שכן והאי תנא סבר ירושלים לא נתחלקה לשבטים דתניא [6]ג[3]אין משכירין בתים בירושלים לפי שאינה שלהן ר' אלעזר בר [1](צדוק) אומר אף לא מטות לפיכך עורות קדשים בעלי אושפזיכנין נוטלין אותן בזרוע אמר אביי שמע מינה אורח ארעא למישבק אינש גולפא ומשכא לאושפיזיה ודכפרים מי מטמא בנגעים והתניא לאחוזה עד שיכבשו אותה כבשו אותה ולא חלקוה לשבטים חלקו לשבטים ולא חלקו לבית אבות חלקו לבית אבות ואין כל אחד מכיר את שלו מניין ת"ל [3]ובא אשר לו הבית מי שמיוחד לו יצא אלו שאין מיוחדין לו אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא: ומתקינין לו כהן אחר: פשיטא אירע בו פסול קודם תמיד של שחר מחנכין אותו בתמיד של שחר אלא אירע בו פסול אחר תמיד של שחר [9]במה מחנכין אותו אמר רב אדא בר אהבה באבנט [6] הניחא [1]למאן דאמר אבנטו של כהן גדול זה הוא אבנטו של כהן הדיוט אלא למאן דאמר [2]אבנטו של כהן גדול לא זהו אבנטו של כהן הדיוט מאי איכא למימר אמר אביי לובש שמונה ומהפך [9]בצינורא וכדרב הונא [3]דאמר רב הונא [7]זר שהפך בצינורא חייב מיתה ורב פפא אמר עבודתו

(זבחים דף נג.) אמרינן דקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד לפי שלא היה בחלקו של טורף [8] ואי"כ למ"ד לא נתחלקה [9] מאי שנא דשאר מקומות של המזבח היה להם יסוד ומזרחית דרומית לא היה לה יסוד ואין לתרץ דלדידיה היה להם יסוד מכל מקום לדידן דאם כן אל יסוד מזבח העולה מאי עביד ליה דמשמע שיש ליתן אותו במקום שיש לו מכלל דאיכא דוכתא דלא היה לו יסוד וי"ל [1] הכי גמירי שלא לעשות יסוד למזרחית דרומית כדכתיב [דה"א כח] הכל בכתב: **הא דברכים הא דכפרים.** לכאורה תרוייהו כרבנן מוקי להו [2] דאי אידי ואידי כרבי מאיר אם כן היו לתיבעיא אימא קמא אידי ואידי כרבנן מוקי להו והשתא מוקי תרוייהו כר' מאיר הוה ליה למימר ואי בעית אימא אידי ואידי כר"מ ועוד כי פריך לקמן ודכפרים מי מטמא בנגעים והתניא לאחוזה וכו' אימא הכא רבנן היא ומימה לי א"כ פלוגתייהו דרבי מאיר ורבנן בדברכרים ומאי פריך תו מרבי יהודה דאמר אני לא שמעתי אלא מקום מקדש דילמא כר"מ סבירא ליה ועוד קשה לי דעל כרחך תרוייהו פריך דממילתא דת"ק נמי דייק ירושלים דוקא איכא מטמא' הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאים דילמא נקט ירושלים אע"ג דלא קדישא כולי האי כמו בתי כנסיות ובתי מדרשות בכמה עניינים וכ"ש בתי כנסיות ומדרשות מיהו הא קשיא ומאי פריך מרבי יהודה וי"ל כיון דלא הוזכרו שום תנאים דפליגי בהא מילתא כי אם רבי מאיר ורבי יהודה מסתמא בר פלוגתא דרבי מאיר הוא ר' יהודה והיינו רבנן דברייתא דלעיל ובר פלוגתיה דרבי יהודה הוא ר"מ: **במאי קא מיפלגי.** בשלמא מעיקרא כי הוה ס"ד דר' יהודה מקום מקדש בלבד הוא קאמר איכא למימר דפליגי בהא ת"ק סבר כל ירושלים אין מטמא בנגעים משום דקדישא לאכילת קדשים קלים ומעשר שני וכיון דמיוחדת לקדשי גבוה לא תשיבא ליה אחוזתכם ורבי יהודה סבר דווקא מקום מקדש שהוא מחנה שכינה לאכילת קדשי קדשים אבל ירושלים מטמאה וכל שכן בתי כנסיות ומדרשות אבל השתא דאמרינן דרבי יהודה אמר אני לא שמעתי אלא מקום מקודש בלבד וכללו זה יש כמו כן בתי כנסיות ומדרשות אם איתא דטעמא דת"ק הוי משום דירושלים קדושה לאכילת קדשים קלים ומעשר שני לא הוי ליה לר' יהודה למימר האי לישנא אלא מקום מקודש כיון דטעמא דת"ק נמי הוי משום דירושלים מקום מקודש היא להכי איצטריך למימר דפליגי במילתא אחריתי: אלא

עליה (מגילה שם). **חופף עליו.** אדם המצטער חופף ומתחבר בבגדיו, לשון שפשוף כמו מיר חופף ומספסף (שם) דפרוטי"ר דגרגטו"ל בלע"ז כאדם המסתבר ודוגג (זבחים נד.). **ונעשה אושפיזכן לגבורה.** שבית קדשי הקדשים בנוי בחלקו (סוטה לז.). **אבנטו של כהן גדול.** לאה לעיל ו ב.

מב א ב מיי' פ"ד מהלכות מעשה הקרבן הלכה יא וס"ז מהל' בית המקדש הלכה יד יד [ופ"ט מהל' רוצח הל' ד]: **מג** [מיי' פ"ז מהל' בית המקדש הל' יד]:

מג ד מיי' פ"ט מהלכות בית המקדש הלכה ד:

מוספ רש"י

ואין ירושלים מטמאה בנגעים. דלמא אחוזה היא כדאמרינן לקמן דסבירא ליה להאי תנא לא נתחלקה ירושלים לשבטים ולא נפלה בגורל לא ליהודה ולא לבנימין (מגילה כו.). **אני לא שמעתי.** שלא יהא מטמא, אלא מקום מקדש בלבד. משום דבית של קודש הוא, ובני נגעים הבא אצל בית הבית בעינן, אבל ירושלים מטמאה בנגעים, דסבר נתחלקה לשבטים ואחוזתכם קרינא ליה (שם). **אלא מקום מקודש.** אף בתי כנסיות שמעינן (שם). **הר הבית.** בכמיקמו מצד המזרח, כל מה שיש שם פני קרני הר הבית שאין לה שם אחר (שם). **הלשכות.** שבתוך החיל, **והעזרות.** שלשתן עזרת נשים ועזרת ישראל הן אחת עשרה אמה שישראל רשאין לינכס לפנים מן המעבר, ואחריהם לגד מערב לעזרת הכהנים י"ל אמה שבין דריסת רגלי ישראל לאוצר האיטון (שם). **אולם והיכל.** מגד מערב, עכשיו יותר בנמייס מקום המזבח ל"ב אמה ובין האולם והמזבח כ"ב אמה שלא פירש של מי הוא, חזר ופירש לרוחב יוצאה כו' לימדך כאן לרוחב זו לגבה ליהודה אבל לפונו של מזבח ולרוחו ומעבדו של בנימין, ובמסכת זבחים (נג.) אמרינן שאין ליהודה באותה הרצועה אלא המזרחית מקום היסוד ולכך לא היה יסוד למזרחו של מזבח (מגילה שם). **ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה.** לדרומו של מזבח, שחלקו של יהודה היה במזרח, כדתניא בתוספתא כפונים היה כלה חלקו של יהודה אותה אמה בחוקה מן הקרן אמה והרצועה היתה יוצאה בדרום לאחוזה ונכנסת בחלקו של בנימין, שממקומה הדריסה ולמערב היה חלקו של בנימין, אלא שרצועה זו היתה ליהודה בתוך חלקו של בנימין בדרומו של מזבח ומזבח אוכל בה אמה והיא אמה שהיא בנימה היסוד לחוי להיות בה, כדאמר מר (מדות פ"ג מ"ו) עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד, כל אורך ורוחב מזבחי בעודי אמה היה אוכל חלקו של יהודה וכן בתוך דרומי לגד אמה סמוך לקרן דרומית מערבית, ולגד אמה סמוך לקרן מזרחית כפונים (זבחים נג: ושם"מ שם). **ובנימין הצדיק.** לופה ברוח הקדש שכן עתיד להיות ומצטער

תוס' ישנים

הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאין. וא"ת כל זמן דקיימינן דבית המקדש קאמר, מ"ש בהמ"ק מירושלים, אי משום דירושלים נחלקה לשבטים, בית המקדש נמי נחלק, [כדתניא] מה היה בחלקו של יהודה כו'. י"ל דהכי דתמתמלה נחלק הוא לשבטים, מ"מ לנפוף [מחזה להן] כדאמרינן במדרש [ספרי בהקהל אנכ] שלא חלקו דוגמה של ירמו לימה למי שיהא בהמ"ק בנוי בחלקו. אי נמי י"ל דטעמא דרבי יהודה בדאמרן יצאו אלו סחם קדש ולכן ממעט ירושלים. אבל אין נראה לומר כן, (דהא) [ולאי] משום קדושה פעור ר' יהודה הר הבית ממוחזה דבעינן ניתן חוץ, וכן אבר לו הבית ניעני נמי חוץ, מ"כ לא היה לגזור שלא יאמרו כהן גדול מכוס בבית המקדש הוא, דליכא למיגזר הכי אלא כשיהא פעור ממוחזה לשכת פיהכדרין משום דלריהא בעל כרחיה לא שמה דיהה. ואם היינו מפרשים שמוכר

המקשה עשם דרבי יהודה משום דיצאו אלו שהן קדש, הכא לא הוה יהא אלו שהן קדש, מה היה בחלקו של יהודה כו'. וא"ת מיקשי מהכא למאן דאמר בסנהדרין פרק חלק [קיא, ב] דאין חולקין עיר לשני שבטים דאלו ירושלים נחלקה לשבט יהודה ובנימין. י"ל דעיפ הדיבור היה כן דגמירי דסנהדרין בחלקו של יהודה ובפיגה בחלקו של בנימין והיה להם לרוחה שמוכים זה לזה. **אף לא מטות.** פירש ר"ל יוסף לפי שמקוה המטות אינו שלהם. ולפי זה משמע דר"ש אחר שמשיקין כעין חיצות. **יצאו אלו שאין מיוחדין לו.** ופליג אמכייתא דלעיל דמחייבא בית המוחבה. אי נמי שאני כהכא דלא בתבנכן אותו כו'. דלא בעי לגמור בשמן המשחה מתנכין אותו, שהרי בבית אם לא הוה שמן המשחה שהרי יתאיהו גמו.

מב א ב מיי' פ"ד מהלכות מעשה הקרבן הלכה יא וס"ז מהל' בית המקדש הלכה יד יד [ופ"ט מהל' רוצח הל' ד]: **מג** [מיי' פ"ז מהל' בית המקדש הל' יד]:

מג ד מיי' פ"ט מהלכות בית המקדש הלכה ד:

תורה אור השלם

1. כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לַאֲחֻזָּה וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם:

ויקרא יד לד

2. לְבִנְיָמִן אָמַר יְדִיד יְיָ יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו חֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן:

דברים לג יב

3. וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבָּיִת:

ויקרא יד לה

גליון הש"ס

גמ' במה מחנכין. עי' מנחות דף עח ע"א תוס' ד"ה אמת: **שם בצינורא.** עיין בסהדרין דף יד ע"ב תוס' ד"ה ביגורא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' המתמ' אמר אבנטו של כהן הדיוט. נ"ב עי' לעיל תחילת דף ו: **(ב)** רש"י ד"ה הר הבית כו' ועזרת ישראל כולה וי"א אמה כו' לכן מדריסת רגלי ישראל:

מוסף תוספות

א. בנימין דכתיב ביה זאב יטרף, שנתנבא יעקב עליו בבקר יאכל עד באחסנתיה תיתבני מדבחא, ואותה הקרן לא היתה בחלקו. רש"י זמיש נג: ד"ה טוקף. ב. וקסבר דהאי דכתיב בנימין זאב יטרף לא על הקרבנות כמו שאנו מתרגמין. תוס' רי"ד. ג. אפי' למאן דאמר לא נתחלקה. תוס' זמיש נג: ד"ה מן. ד. והא דתניא מטמאין בדכפרים, דבה מודו רבנן לר"מ דמחייבא במזוזה, ולא פליגי אלא בדברכרים. ר"י הגלן.

רבינו חננאל

ודחינן הא דתניא מטמאין דכפרים והא דתניא אין מטמאין דברכרן. איני והא ירושלים דברכרים היא ואמר רבי יהודה אני לא שמעתי אלא בית המקדש בלבד. ורייקנין מינה הא בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאין בנגעים. ופרקינן אימר א"ר יהודה אני לא שמעתי אלא מקום מקודש אפילו בתי כנסיות ובתי מדרשות בכלל. במאי פליגי תנא קמא סבר אינה מטמאה אלא אחוזתכם וירושלים, כולה אינה אחוזה שלא נתחלקה, ולפיכך אינה מטמאה בנגעים, ור' יהודה סבר נתחלקה, כדתניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית והלשכות והעזרות ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל כו'. **ותנא** קמא כי האי תנא, דתניא אין משכירין בתים בירושלים לפי שאינן שלהם כלומר לא נתחלקה ירושלים. ר' אלעזר ב"ר **צדוק אומר אף לא מטות,** לפיכך עורות קדשים קלים בעלי אושפזין נוטלין אותם בזרוע ומפני שנוטלין מהן העורות וקנקנים שמריקים מהן הוין לפיכך אין משכירין מיטות לישן בהם אלא ישנים במטות בעל הבית. ואקשינן ודכפרים מטמאו בנגעים כו'. ופרקינן לא קשיא אי בית בית דירה מיטמאה ואי לית בה בית דירה לא מיטמאה. ומתקינין לו כהן אחר תחתיו כו'. פשיטא אירע בכהן פסול קודם תמיד של שחר, הנה נתרבה בבגדים ועבד עבודה נקבע בכהונה גדולה ועובד עבודות היום כדקיימא לן כל עבודת יוה"כ אינה כשרה (ולא) [אלא] בכהן גדול. אלא אם אירע בו פסול אחר תמיד השחר, במה נקבע בכהונה גדולה עבודת היום בד' כלים הוא כהן הדיוט נמצאת עבודת היום הכפורים כשרה בכהן הדיוט. אמר **רב אדא בר אהבה** נקבע בכהונה גדולה (כמו) [במה] שחיגר אבנט של כלאים שהוא מותר בכהן גדול והוא אסור לכהן הדיוט. ואמר הניחא למאן דאמר אבנטו של כהן גדול כו'. ונדחה ואמר אביי לובש שמנה ומהפך בצינורא. פי' ה) עצי נורא שנמצא כי נתרבה בבגדים ועבד עבודה ונקבע בכהונה גדולה. והיפוך צינורא היא עבודה, וכדרב הונא דאמר זר שהיפך בצינורא חייב מיתה.

ה) וכן הביאו התוס' פי' זה בשם רביו בסנהדרין ד"ל ע"ב בד"ה ביגורא ח"ל שם ור"ח פי' ביגורא עני נורא.

אלא לאו ביום הכפורים. לפירוש ריב"ל דפירש הא דגבי כהן גדול כתב מלגפת[א] וכהן הדיוט כתב מגבעות[ב] לפי שסל כהן גדול היתה קלרה[ג] שהיה צריך להניח תפילין וצץ[ד] אבל של כהן הדיוט היתה רחבה שלא היה מניח צץ אין להקשות ל"ב לימא דהא איכא ביניייהו די"ל כיון דאידי ואידי ממין אחד אע"ג דזו רחבה וזו קלרה לא קא משיב ועוד נמי דפריך במה מחבקין אותו לא בעי לשנויי במלגפת דהא לא משיב מינון כיון דשון הן אלא שזו קלרה וזו רחבה:

ילבש לרבות השחקין. ואיצטריך קרא דלא תימא כי היכי דמטושטשין[ד] או מקורעין פסולין בפ' שני דזבחים (דף יח:) דכתב בהו (שמות כח) לכבוד ולתפארת ה"ג שחקים ליפסלו דאין עניות במקום עשירות וסלקא דעתך אימא דבכל שנה יעשו בגדים חדשים קא משמע לן ובפרק ג' דזבחים (שם) תניא משוחקין כשירים וזה משמע כגירסת רש"י דאיצטריך לאשמועינן דאפילו שחקים כשירים:

כהן גדול משום איבה. הקשה ר"י מדקאמר טעמא משום איבה מכלל דמן הדין ראוי להיות כהן גדול מדאורייתא אלא גזרו ביה רבנן משום איבה ותימה אם כן מאי איצטריך לפרושי טעמא דכהן הדיוט משום מעלין בקדש וכו' מיפוק ליה דאילפינן מקרא בפרק שני דזבחים (דף יח.) דכהן גדול שנכנס בגדי כהן הדיוט ועבד עבודתו פסולה משום מחוסר בגדים וליכא למימר דהא דקאמר דלא חזי להיות כהן גדול משום איבה היינו לאחר מיתת הראשון דהא מודה רבי יוסי דאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו וי"ל דכהן גדול מתמנה בפה ומסתלק בפה[ה] ובירושלמי דריש ליה מקרא ומסתברא שהדבר תלוי במלך ובאמרו הכהנים כדאמר בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף פח.) דיעלי מלכא אוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רבבי ואמר במוספתא [פ"ב] ובירושלמי ביוסף בן אלם מציפורי שאירע פסול בכהן גדול ושימש תחתיו ולאחר שיצא אמר אדוני המלך פר ושעיר שקרבין היום משל מי משלי או משל כהן גדול אמר בן המלך לא דייך ששימשת שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם וכו' עד וידע שהוסיף מן הכהונה[ה]:

הלכה

עבודתו מחנכתו. עבודת יוה"כ עצמה שאינה כשירה אלא בכהן גדול וזה עובדה מחנכתו להכהנה גדולה: **משיחתו מקדשתו.** כדכתיב (במדבר ז) וימשחם ויקדש אותם מכאן ואילך לא נמשחו כלים חדשים שנעשים שם כדאמרינן במסכת שבועות (דף טו.) אותם במשיחה:

הכי גרסינן כי אתא רב דימי אמר אחנגנו של כהן הדיוט רבי ור' אלעזר ברבי שמעון בו'. ולא גרסינן ביום הכפורים דהא בכהן הדיוט אין חילוק (ב) ביוה"כ לשאר ימים: אימא אילימא בשאר ימות השנה. שכהן גדול משמש בשל כלאים וקאמר דחלוקין בחנגנתן של הדיוט דבון טובא איכא: **אלא לאו ביום הכפורים.** דשל כהן גדול דבון (ג) ומשמושיו של הדיוט דכלאים והוא הדין להדיוט דכל ימות השנה: **לעולם בשאר ימות השנה.** דכהן גדול בשל כלאים ומשמשין דשל הדיוט דבון. ודקאמרת טובא איכא: **בהנך דשון.** באותן בגדים ששייסה שון בהם להייוו כתות ומכנסים ומצנפת ואבנט אין ביניהם אלא אבנט: **כי אתא רבין בו'.** בין רבין לרב דימי ליכא מידי אלא דרב דימי לא פירש הי מיניייהו דאמר של כלאים והי מיניייהו דאמר של בון ורבין פירש בהדיא רבי אומר של כלאים: **אף אנן נמי תניא.** דרבי הוא דאמר של כלאים: **על בשרו.** גבי תרומת הדשן כתיב (ויקרא ו) ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו וגו' והוה ליה למיכתב ומכנסי בד על בשרו דהא כתיב בריישא דקרא ולבש: **ומה ת"ל ילבש להניח מצנפת ואבנט.** משום דלא כתיב אלא מדו בד ומכנסים כתב ילבש ללמדך שהיא עבודה גמורה וצריכה הרבעה כלים: **ר' דוסא אומר להניח.** אהרבעה בגדי כהן גדול ששימש בהן לפיים ביום הכפורים שכשרים להדיוט כל ימות השנה אלא תאמר והניחם שם שיהו טעונין גניזה אלא שלא ישתמש בהן ליום הכפורים אחר: **אבנטו של כהן גדול ביום הכפורים לא זהו אבנטו הכשר להדיוט.** שהרי הוא של בון ולכהן הדיוט כל הימים דכלאים: **אם שמחקין.** שאף השחקין כשרים לעבודה. ואני שמעתי להניח שחקים דוקא משום בגדים שבשל כהן קדרה נרבו לא ימוזג בהן כוס לרבו ואין נראה בעיני דבשלמא גבי הוצאת הדשן אמרינן לקמן (דף כג.) הכי מפני שהבגדים מתבזים ומתבלבלין בהן אבל תרומת הדשן שאינו אלא מלא מחתה ליום כדאמרינן במסכת תמיד (ד' ד.) אין שם לבלוך בגדים: הכי גרסינן **ואוזדא רבי דוסא בן אלם בו'. גבי בגדי יום הכפורים כתיב ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבואו אל הקודש והניחם שם: כל מצות כהונה גדולה עליו.** לא פורע ולא פורם ואינו מטמא לקרובים ומוזהר על האלמנה ומשמש בשמונה בגדים: **אינו ראוי וכו'.** כלומר אינו משמש במקדש לא בשמנה בגדים ולא בארבעה בגדים: ו) **שאם עבר ועבד.** בשמונה בגדים בכהן גדול עבודתו כשירה דהא כה"ג הוא אלא דאמרו רבנן לא ליישמשם משום איבה אבל בארבעה ולמי פסולה דהוה ליה חסר בגדים: **שחוזר שני לעבודתו. לכהונה גדולה: פשיעה.** דהא משום איבה הוא דליפסיל: **מהו דתימא.** משום איבה נפסיל אף לאחר מיתת ראשון דלמי אמרת ישמש אחריו הויא ליה ברה מחייב כאשר שהיא ברה לחביבתה דאמר זה מלפה מתי ימות וישמש הוא קא משמע לן דלא מייש**ין: הא קא חייש לשמא.** יאחע בו פסול: **טומאה שביחא.** על ידי קרי או על ידי התזת נוגרת מפי עם הארץ: **נימרו אינהו לנפשייהו.** כיון

א) עבודתו מחנכתו מי לא תניא כל הכלים שעשה משה משיחתן מקדשתן מכאן ואילך עבודתן מחנכתן הכא נמי עבודתו מחנכתו כי אתא רב דימי אמר אבנטו של כהן הדיוט רבי ורבי אלעזר ברבי שמעון חד אמר של כלאים וחד אמר של בון תסתיים דרבי הוא דאמר של כלאים דתניא אין בין כהן גדול לכהן הדיוט אלא אבנט דברי רבי ר' אלעזר בר' שמעון אומר אף לא אבנט אימת אי נימא בשאר ימות השנה טובא איכא כהן גדול משמש בשמונה והדיוט בארבעה אלא לאו ביום הכפורים אמרי לא לעולם בשאר ימות השנה ובהנך דשון כי אתא רבין אמר אבנטו של כהן גדול ביום הכפורים דברי הכל של בון בשאר ימות השנה דברי הכל של כלאים לא נחלקו אלא באבנטו של כהן הדיוט בין בשאר ימות השנה בין ביום הכפורים שרבי אומר [ב]של כלאים ורבי אלעזר בר' שמעון אומר של בון אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא [ג]על בשרו מה תלמוד לומר ילבש להביא מצנפת ואבנט להרמת הדשן דברי ר' יהודה רבי דוסא אומר להביא בגדי כהן גדול ביום הכפורים שהן כשרין לכהן הדיוט רבי אומר שתי תשובות בדבר הדא דאבנטו של כ"ג ביום הכיפורים לא זה הוא אבנטו של כהן הדיוט ועוד בגדים שנשתמשתה בהן קדושה חמורה תשמש בהן קדושה קלה אלא מה תלמוד לומר ילבש לרבות [ד]את השחקין ואזדא ר' דוסא לטעמיה [ג]דתניא [2]והניחם שם מלמד [ה]שטעונין גניזה רבי דוסא אומר שלא ישתמש בהן יוה"כ אחר [ד]ת"ר אירע בו פסול ומינו אחר תחתיו ראשון חוזר לעבודתו שני כל מצות כהונה גדולה עליו דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר ראשון חוזר לעבודתו שני אינו ראוי לא לכ"ג ולא לכהן הדיוט אמר ר' יוסי מעשה ביוסף בן אלם [ו]בציפורי שאירע בו פסול בכהן גדול ומינוהו תחתיו ואמרו חכמים ראשון חוזר לעבודתו שני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט [ז]כ"ג משום איבה כהן הדיוט [ח]משום מעלין בקודש ולא מורידין אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן

ב) [מלגפת] ריש"י ד"ה מגבעות. ג) [קלרה] ריש"י ד"ה מגבעות. ד) [מטושטשין] ריש"י ד"ה מגבעות. ה) [בפה] ריש"י ד"ה מגבעות. ו) [בציפורי] ריש"י ד"ה מגבעות. ז) [כ"ג] ריש"י ד"ה מגבעות. ח) [משום מעלין בקודש] ריש"י ד"ה מגבעות.

מסורת הש"ס

מד א מיי' פ"א מהלכות עבודת יוה"כ הלכה ג:

מה ב מיי' פ"א מהלכות כלי המקדש הלכה יב:

מו ג מיי' פ"א שם הלכה ח ג:

מז ד מיי' (פ"ב מהלכות תמידין הלכה י) [* פ"ל פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה ה]:

מח ה מיי' פ"א מהלכות כלי המקדש הלכה ה:

תוס' ישנים

אבנטו של כהן הדיוט בין ביום הכפורים בין בשאר ימות השנה. וא"ת כהן הדיוט למה לו אבנט ביום הכפורים. י"ל שלריך לחפך בציצוולת. וריב"ם פירש שכהן הדיוט יכול לעבוד תרומת הדשן, מדתשיב לקמן [לב, ב] ה' קדושות ו' קדושין ולא תשיב קידוש ידים ורגלים של תרומת הדשן, אע"פ שהיה לריך כמו שאמרו בפ"ק דתמיד [מ"ד] ואמרינן נמי לקמן בפרק שני [כב, ב] ובזוכתי טובא ובפרק שני דזבחים [ב, ב] קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן דו', ומגן נמי לקמן בפרק שני [שם] דיני פיסוות, ואי לא שייך ביום הכפורים למה לי לשנות שם דיני פיים, אלא שמע מינה שהיה שם פיים לתרומת הדשן. מיהו קשיא לרבינו אלחנן דתנן לקמן בפיקרקן [ב, ב] בכל יום היו תורמין כו' ויום הכפורים ממלות, ומפרש שם טעם משום חולאת דכהן גדול מקדמינן ליה ממלות, [והא דלא תניא קידוש תרומת הדשן בהדי אידך עשר קידושין ל]פי שזו היתה עבודה גדולה. **לרבות את השחקים.** וכגון שלא נקרעו דתניא בפרק שני דזבחים [יח, ב] היו בגדיו מקורעין או מטושטשין ועבד עבודתו פסולה, ולרש נמי אתם בד שיהיו של בון, בד שיהו תכשיס, והיינו לכתחילה, אבל לא ידענן מתי הם מיקרו שחקים. **שני כל מצות כהונה גדולה עליו.** ואומר ריב"ם דמ"מ הוי קבוע בכל יום, ומביא ראיה מן הירושלמי [פ"ח ה"ח] דבעי התם גבי כהן המתמנה תחת אותו שאינה בו פסול עבודתו משל מי, כשמעיה מן הדא מעשה בבן אולם שאירע (בו) פסול בכהן גדול ונתמנה תחתיו ושימש בו ביום בכהונה גדולה, אמר לו אדוני המלך פר ושעיר של יוה"כ משל מי משלי או משל כ"ג, משלי יהו קרינין שאם יהו משלי אהא כהן גדול ואם משל כהן

תורה אור השלם

1. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבָּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג

2. וּבָא אַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בִּגְדֵי הַבַּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: ויקרא טז כג

גליון הש"ם

גמ' בה"ג משום איבה. כעין זה לקמן דף עב ע"א: תוס' ד"ה אלא לאו. לפירוש ריב"א. ע"ל דף כה ע"א תד"ה טעל מלגפת ותו"ש דף עא ע"ב ד"ה אר"י. עיכוין לה ע"א תד"ה מקום. סוכה דף ה ע"א תד"ה ואל יומיה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ביוסף בן אלם מציפורי שאירע: (ב) רש"י ד"ה ס"ג מ אמת כי אמת כי אין חילוק בין יוה"כ לשאר ימים: (ג) ד"ה אלא לאו ביה"כ דשל כ"ג דבון ואתא לאשמועי דשל הדיוט:

מוסף תוספות

א. כדכתיב [שמות כט ו] ושמת המצנפת על ראשו וכתיב [ויקרא טז ד] ובמצנפת בד יצנף ואמר פ"ק דנזיר [ז.] בזמן שהמצנפת בראש כ"ג. תוס' סוכה ד. ד"ה ואל. ב. כדכתיב [שמות כח מ] ומגבעות תעשה להם. שם. ג. [ד]הציץ היה מונח בראש וכו' אע"ג דגבי ציץ כתיב מצח וכו', [ו]אפילו היה ציץ על המצח ממש מ"מ היה צריך לקשור הציץ והתפלין מאחורי ראשו והיו שניהם דוחין שם את המצנפת. שם. ד. בטיט. רש"י זבחים יח: ד"ה מטושטשין. ה. [ו]משום דמעלין בקודש ולא מורידין וכו', אין אנו רשאין להורידו וכו', הא אילו היה בנו כח להורידו היינו מורידין אותו להיות כהן הדיוט, וכשיעבוד בד' בגדי כהונה בלבד אין כאן משום מחוסר בגדים. ריטב"א.

רבינו חננאל

רב פפא אמר עבודתו לפני ולפנים היא קובעת לכהונה גדולה. כי אתא רבין אמר אבנטו של כהן גדול ביום הכפורים דברי הכל של בון, בשאר ימות השנה דברי הכל של כלאים, לא נחלקו אלא באבנטו כהן הדיוט לעולם, רבי אמר כלאים ור' אלעזר ב"ר שמעון אומר בון. אמר **רב נחמן בר יצחק** אף אנן נמי תנינא על בשרו מה ת"ל ילבש כו'. ר' דוסא אמר לרבות בגדי כהן גדול של יום הכפורים שעבד בהם לפני ולפנים שכשירין לכהן הדיוט בכל [ה]שנה. רבי אומר ב' תשובות בדבר, חדא אבנטו של כהן גדול ביום הכפורים לא זהו אבנטו של כהן הדיוט, ועוד בגדים ששימש בהן קדושה חמורה ישמש בהן קדושה קלה. ומה ת"ל ילבש לרבות שחוקים. אילו טולן פשוטין הם. ת"ר אירע בו פסול ומינו כהן אחר תחתיו, ר' יוסי אומר ראשון חוזר לעבודתו. שני אינו ראוי לכהן גדול משום איבה, וגם אינו חוזר לכהן הדיוט שמעלין בקדש ולא מורידין.

כהן גדול, כשרות הן בזה כמו בזה, ומיירי [ב]כהן [שעבר] שעבד מקלת עבודות כשרות הן בו (כגון) [כמו] בכהן המשמש אז ודאי הוי פר יום הכפורים משל כהן המשמש אז טהור גמור, ולא מיירי מידי באותו יום הכפורים ששימש בו כהן שעבר מתת כהן הרגיל לשמש אלא מפני פר של יום הכפורים הוי משלו. והוא הדין דהוה מלי למימני זה חד שוין לשמש בשמונה כלים, וכן היא כריימתא בגמרא דהוריות [יב, ב] ולקמן בפרק בא לו [נב, ב]. והא דאמרינן בפרק הקומץ רבה [יט, ב] מדבגלי דאמרינן גבי פרו של כהן דתמיה שמיטה בנעלים וכו' וכן בפ"ק (דסנהדרין) [דשטיות] [יד, ב] משלו ולא משל אחיו הכהנים, אפילו הוה הפר משל ראשון ולא משל קמן בעלים קרינא ביה דזכי ליה דתמנא. [בהן הדיוט משום מעלין בו'. ות"ת כיון דבדין הוא לחיות כהן גדול אלא משום איבה, אתין יכול לחיות כהן הדיוט והא מחוסר בגדים. וי"ל דמיגו בית דין מיגו ויכולין היו להוריתו ע"ג בית דין, אם לא מפני שמעלין בקדש].

הלכה כר' יוסי. תימה הילכתא למשיחא דכי ה"ג פריך בזבחים פרק ב"ש (דף מה.) ובפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נח:) ויש לומר דאיכא נפקא מינה אפילו בזמן הזה לפרנס הממונה על הלידור ועבר מחמת אונס שכשיעבור האונס מחזר לשררתו וגם נוהגין כבוד בשני כי ההוא מעשה דר"ג ורלב"ע[ד] והיה דבפ' קמא דתענית (דף ד:) דפסיק כר"ג דאמר בז' במרחשון שואלין הגשמים ומוקי לה בזמן שבית המקדש קיים י"ל דנפקא מינה אפילו בזמן הזה לבני [בבל דאית] להו פירי בדברא[א] כדאיתא התם והא דאמר בפסחים פ' אלו דברים (ד' סו.) גבי פסח כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאי אפשר לעשות מע"ש דומה את השבת ופסיק בגמרא (דף סט:) הלכה כר"ע יש לומר דנפקא מינה לענין מילה[ב] ואע"ג דגבי מילה נמי פסיק רב יהודה הכי בפרק ר"א דמילה (שבת דף קלב.) מ"מ פסיק הכי בתרי דוכתי לגלגומי פיסקא דמילה וקשה[ג] (דבפ"פ התכלת (מנחות ד' נב.)) פסיק[ד] כר"ש וכאבא יוסי בן דוסתאי גבי מציתי כ"ג[ג1] וי"ל דאין הש"ס מופס זה בקשיא הילכתא למשיחא אלא רב יוסף מקשה אותו בפרק ד' מיתות (סנהדרין שם) ובפרק בית שמאי[ה] אבל הש"ס אינו מוקש כי היכי דמהדר ליה לרב יוסף בפרק בית שמאי אלא מעתה[ו] (כו') שמיעת קדשים בז מיתני ורבי' חייס כהן ז"ל תירץ דלא פריך הכי אלא היכא דאיכא תרתי הילכתא למשיחא ועבירה כגון ההיא דפרק ב"ש דאיירי בפיגול ובפרק ד' מיתות גבי בת כהן שזינתה וכיון דאיכא תרתי מילתא דלא שכיחא היא ולא הוי ליה למיפסק הילכתא במילתא דלא שכיחא כלל[ז]: **דמגרש** לה על **תנאי.** סמתרץ היה דעתו לתרץ דלמסקינן דלחדא אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות תברתיך ולחדא אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שתכנס לבית הכנסת אלא שבעל הש"ס לא מסיק למילתיה של המתרץ והולך ומדקדק בפירוש דמילתיה דאמר לה על מנת שתמותי כו' כלומר היכי בעית למימר על תנאי לי דאמר לה על מנת שתמותי ודילמא לא מתה והוה ליה להו שני בתים אלא דאמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תמותי אי לא מיתה מיגרשא לה ואי מיתה הא קיימא הך ודילמא היא לא מיתה והוה ליה גיטא דהאי גיטא ומייתא חברתה וקם ליה בלא בית אלא דאמר לה על מנת שתמות [אחת מכם] מיתה הא קיימא הך מיתה הך הא קיימא הא ודילמא לא מייתא ולא חדא מינייהו והוה ליה שני בתים ועוד כי האי גוונא מי הוי גיטא[ח] והאמר רבא[ט] הרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייכי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות אלא דאמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות חברתיך אי לא מיתה חברתה מיגרשא ואי מיתה הא הא קיימא הא ודילמא מייתא חברתה בפלגא דעבודה ואיגלי מלתא למפרע

[א]הלכה כר' יוסי ומודה ר' יוסי שאם עבר ועבד עבודתו [ב]כשרה אמר רב יהודה אמר רב [ג]הלכה כר' יוסי ומודה ר' יוסי [ד]שאם מת ראשון שחוזר לעבודתו פשיטא מהו דתימא הויא ליה צרה מחיים קמ"ל: ר' יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו: ורבנן נמי הא חיישי לשמא אמרי לך רבנן טומאה שביחא [ה]מיתה [ו]לא שביחא: אמרו לו א"כ אין לדבר סוף: שפיר קא אמרי ליה לרבי יהודה ורבי יהודה אמר לך למיתה דחדא חיישינן למיתה דתרתי לא חיישינן ורבנן אי איכא למיחש אפילו למיתה דתרין חיישינן ורבנן נימרו אינהו לנפשייהו אמרי לך רבנן כ"ג זריז הוא אי זריז הוא למה מתקינין כהן אחר כיון דעבדינן ליה צרה כל שכן דמזדרז טפי ומי סגי ליה בתקנתא ביתו אמר רחמנא והך לאו ביתו היא דמקדש לה והא כמה דלא כנים לה לאו ביתו היא דכנים לה א"כ [ז]הוה ליה שני בתים ורחמנא אמר [ח]וכפר בעדו ובעד ביתו [ט]ולא בעד שני בתים [י]דהדר מגרש לה אי מגרש לה הדרא קושיין לדוכתא לא צריכא דמגרש לה על תנאי דאמר לה הרי זה גיטיך על מנת [שתמותי ודילמא לא מייתא והוה ליה שני בתים אלא דאמר לה הרי זה גיטיך על מנת] שלא תמותי אי לא מיתה מיגרשא לה ואי מיתה הא קיימא הך ודילמא היא לא מיתה והוה ליה גיטא דהאי גיטא ומייתא חברתה וקם ליה בלא בית אלא דאמר לה על מנת שתמות [אחת מכם] מיתה הא קיימא הך מיתה הך הא קיימא הא ודילמא לא מייתא ולא חדא מינייהו והוה ליה שני בתים ועוד כי האי גוונא מי הוי גיטא [כ]והאמר רבא [ל]הרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייכי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות אלא דאמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות חברתיך אי לא מיתה חברתה מיגרשא ואי מיתה הא הא קיימא הא ודילמא מייתא חברתה בפלגא דעבודה ואיגלי מלתא למפרע

כיון דאמרי לי איכא למיחש חיישינן נמי למיתה דתרתי גימרו נמי בטומאה לי איכא למיחש חיישינן נמי לטומאה דתרי ואין לדבר סוף: **וזיז הוא.** ונשמר מן הטומאה אבל מיתה אין מסורה בידינו: **בפקנפא.** בהומנה: **הדרא קושיין.** דשמת תמות: **על מנת שתמותי.** ביום"כ ואם מתה בו ביום נגלה גם למפרע ואין כאן אלא בית אחד ואם לא מתה היא ומתה תחריתה נשארה לו זחת שאין הגט גט. וכל סוגיא זאת אין תירוצין שבה יכולין לעמוד כי יש להן תשובות רבות ואינו אלא כי מלמדין אותנו [ו] ואם תאמר כן יש להשיב כן ואינו משיב כל תשובות שיש להשיב כי בחמת הוא מקלקו לתרץ בענין אחר עד שהעמידה על מכונה: **ודילמא לא מייתא.** ואין הגט גט: [ז] **ע"מ שלא תמות.** ואי לא מתה כדקאמר הוה ליה גיטא למפרע: **דהאי גוונא.** שהתנאי תלוי בחייה מי הוה גט: **אין זה כריתות.** שהרי כל ימי מייה קשורה בו ואנן כריתות בעינן: **כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות.** ומיגשא דאמר הוה לה גט למפרע ואין כאן אלא בית אחד: אם

[מ] **הלכה כר' יוסי.** עיין תשובת פנים מאירות מ"ב סי' נא: **שם** הו"ל ב' בתים. עי' משנה למלך פ"ג הי"א מהל' עבדים:

מוסף רש"י

אין זה כריתות. דהא כל ימיה קשורה בו שמתמתה היא ממעגת מלאכתו יין ותנאי זה תלוי והולך לעולם ואין זה הכלה (עירובין סו:) שאין מפריחן אלא המות דעד יום מותה קשורה בו (גיטין פג:). **הרי זה כריתות.** מיד והיא תקיים התנאי (שם).

מוסף תוספות

א. יש [להם] תבואה ופירות בשדה כל תשרי. רש"י ענגת ד: ד"ה הא. והמטר מפסידים. ר"ח שם. ב. לענין מכשירי מילה שאין דוחין שבת. ריטב"א. ג. דאמר מפרש לה שני קמצים. תוס' הרא"ש. ד. שאם תמות תהא מגורשת למפרע, ונמצא שאין כאן עבודה למפרע אלא בבית אחד. ריטב"א. ה. דאם מתה ראשונה נמצאת שניה מגורשת. ר"י הלבן.

תוס' ישנים

הלכה כר' יוסי. אין להקשות כאן הלכתא למשיחא כי היכי דפריך בזבחים פרק ב"ש (מה. ג) גבי פיגול ובסנהדרין (נח. ב) גבי שריפת בת כהן, דהא הכא אינטריך ממון הזה כגון אם העבירו זקן מנשיאותו שוהגין בו כבוד, כי ההוא מעשה דר"ג ורבי אלעזר בן עזריה בברכות (כח. ג). וכן בקידושין (עב. ב) גבי ממזרים ונתינים כבירים לעתיד לבוא דפסק שמואל כר' יוסי, ונפקא מינה לענין שמעתה שנמעה שמעתה, כי אין לחוש כל כך פן יחזרו ויתנו. וכן בפסחים פרק אלו דברים (סו. ג) קתני דאמר ר' עקיבא גבי הוחר שנות כל הלכה שאפשר לעשותה מערב שבת כו', דמשמע נמי דאפילו מכשירין דאיכא כרת לא נחו שנות. אבל יש לנתנם על הסיג דמעמות בפרק התכלת (נב. ב) דקאמר התם א"ר יוחנן הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי דאמר מפרש לה שני קמצים, ואמאי שייכא יוחנן הלכה כאבא דתנן תמצה קמצים כו', דמאי שייכא

גליון הש"ס

גמ' הלכה כר"י. עיין תשובת פנים מאירות מ"ב סי' נא: **שם** הו"ל ב' בתים. עי' משנה למלך פ"ג הי"א מהל' עבדים:

מוסף רש"י

אין זה כריתות. דהא כל ימיה קשורה בו שמתמתה היא ממעגת מלאכתו יין ותנאי זה תלוי והולך לעולם ואין זה הכלה (עירובין סו:) שאין מפריחן אלא המות דעד יום מותה קשורה בו (גיטין פג:). **הרי זה כריתות.** מיד והיא תקיים התנאי (שם).

מוסף תוספות

א. יש [להם] תבואה ופירות בשדה כל תשרי. רש"י ענגת ד: ד"ה הא. והמטר מפסידים. ר"ח שם. ב. לענין מכשירי מילה שאין דוחין שבת. ריטב"א. ג. דאמר מפרש לה שני קמצים. תוס' הרא"ש. ד. שאם תמות תהא מגורשת למפרע, ונמצא שאין כאן עבודה למפרע אלא בבית אחד. ריטב"א. ה. דאם מתה ראשונה נמצאת שניה מגורשת. ר"י הלבן.

תוס' ישנים

הלכה כר' יוסי. אין להקשות כאן הלכתא למשיחא כי היכי דפריך בזבחים פרק ב"ש (מה. ג) גבי פיגול ובסנהדרין (נח. ב) גבי שריפת בת כהן, דהא הכא אינטריך ממון הזה כגון אם העבירו זקן מנשיאותו שוהגין בו כבוד, כי ההוא מעשה דר"ג ורבי אלעזר בן עזריה בברכות (כח. ג). וכן בקידושין (עב. ב) גבי ממזרים ונתינים כבירים לעתיד לבוא דפסק שמואל כר' יוסי, ונפקא מינה לענין שמעתה שנמעה שמעתה, כי אין לחוש כל כך פן יחזרו ויתנו. וכן בפסחים פרק אלו דברים (סו. ג) דקאמר ר' עקיבא גבי הוחר שנות כל הלכה שאפשר לעשותה מערב שבת כו', דמשמע נמי דאפילו מכשירין דאיכא כרת לא נחו שנות. אבל יש לנתנם על הסיג דמעמות בפרק התכלת (נב. ב) דקאמר התם א"ר יוחנן הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי דאמר מפרש לה שני קמצים, ואמאי שייכא יוחנן הלכה כאבא דתנן תמצה קמצים כו', דמאי שייכא

תורה אור השלם

1. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:

ויקרא טז ו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה על מנת שתמותי וכו' מלמדין אותנו שאם תתמה כו': (ב) ד"ה ע"מ שלא תמות דבור זה ל"ל קודם ד"ה ע"מ שתמותי:

רבינו חננאל

אמר רב הילכתא כר' יוסי ומודה ר' יוסי שאם עבר ועבד עבודתו כשרה. אמר רב הלכתא כר' יוסי ומודה ר' יוסי שאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו. ר' יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו רו. והא רבנן נמי חיישי לשמא ומתקינין לו כהן אחר תחתיו. ודחי טומאה שביחא מיתת אשתו לא שביחא, פתאום בלא חולי מילתא דלא שכיחא היא. ומי סגי לה בתקנתא גרידא [הא] לא קנאה מה הועיל. ושקלו וטרו בהא ואוקמוה דמקדיש לה וכנים לה

תוס' ישנים (המשך)

מעיקרא בד' אמין ולית ליה כלל דבטול מלוה ימנין. **למיתה דתרתי נמי** חיישינן. וא"ת הא אמרינן בפרק ד' אמין מי הכי מנסה נמי, ומאי למיתה דחד חיישינן למיתה דתרתי לא חיישינן. י"ל דכיון אחד כמו כן שיש לחוש למיתה דחדא יש לחוש למיתה דתרתי דהא ודאי לא שכיחא, אבל לזמן מרובה שכיחא טפי מיתה דחדא ממיתה דתרתי. אי נמי טעמא דבאמרינן בסוכה בפרק היסן (כה. א) דמעולה עשו בכפרה יום לחוש יותר. ובפוכה בפרק היסן (כב. ב) פריך על הסיא דאמרי אלמלי ומאי מיפוף הא ר"מ [דחייש למיתה] הא רבי יהודה דלא חייש, ופעם דרבי יהודה דהכא משום מעלה, אבל למפקנא דהתם לא נרגינא תו לטעמא דאיפוף ולטעם דמעולה עשו בכפרה. מיהו למאי דבעי למימר בפרק היסן דטעמא דרבי יהודה משום דמעולה אע"ג דבעלמא לא חייש, איכא שום מחלוקות בדבר, דרבי יהודה חייש דוקא בכפרה, ור"מ אפילו בעלמא [חייש], וכבון הכא אפילו בעלמא לא חייש. **דעבדינן ליה צרה כ"ש המודרו טפי.** וא"ת מאי הא דקאמר לעיל ניחוש לשמא [יומוח] ומאי דחייש לטומאה משום דשכיחא, מאי קושיא הא הכא קאמר דמתקינין לו כהן משום דלזדרז טפי ועל ידי כך הוא מתוקן,

מתו א ב ג מיי' פ"ז מהלכות עבודת יום"כ הלכה ג: **נ** ד ה מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הלכה י: **נא** ו מיי' פ"ח מהלכות גירושין הלכה י [עוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף כ]:

(כזה מן) [זמון] הזה, ושמא לא כא אלא לומר נראין דברי אבא יוסי בן דוסתאי והתלמוד הקשה שר' יוחנן רגיל לומר דברין אלינא דסתם משנה. אי נמי רבה הוה המקשי ולא שאר אמוראים. ורבינו אליה שמע בשם רבינו חיים אבי אמי נ"ע דלא שייך למיפרך הלכתא למשיחא אלא היכא שיש עבירה בדבר כגון פסול הזמים וכריתת בת כהן דסנהדרין שהרי זה הדבר אין רגיל להיות שאינו צריך עד יומות המשיח, וגם אז לא יהיה הדבר שיהיו כולם לדיקים. אבל קשה לי קצת שמלינו בכמה מקומות שמתמה כך דאמרינן לעיל (ה. ב) כיצד מלבישין לעתיד לבא כשיחיו אהרן ובניו ומשה רבינו עמהם, והיינו כמו הלכתא למשיחא שאינו צריך עכשיו כלל לכך, וכן פרק בתרא דנדה (ע. ב) גבי מתים לעתיד לבא לריכין הזאת שלשי ושביעי כו'. מיהו התם אינו יודע לתרץ כלום. **מיתה לא שביחא.** וא"ת דהכא לא מייתי דבון למיתה ואילו ביבמות בפ' ד' אחין (כו. א) דאמר ודילמא דאמיינם חד מיית אדרך וקמבטל מצות יבמין. וי"ל (דמילתא) [דלמיתה] דזמן מרובה חיישינן, למיתה דיומא לא חיישינן. וא"ת דאמרינן בפרק בן הגדול [גיטין כב. א] דפריך מהך דהרי זה גיטיך שעה אחת קודם מיתתו אמורה לגטול בתרומה מיד עד הניח דהלך למדינת הים הרי זו אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים, ומאי אבני הא ר"מ דלא חיים למיתה, דבא אמר לשמא מת לא חיישינן שמא יומות מבלי דיה, אבל אבני דלא מפליג בין שמא מת לשמא יומות משמע דלא חיים לשמא יומות אפילו לזמן מרובה. ר"ל דמכל מקום לא חיים אבני לשמא מת לזמן מרובה, אבל לשמא יומות לזמן מרובה מיהא חיים. אי נמי אבני ליה ליה עטמא דלאן זיקה אלא אית ליה יש זיקה כדהוה ס"ד